



Biecz, widok miasta wg sztychu Hogenberga, k. XVI w.

mgr farm. Teresa Kielar

Z dziejów bieckich aptek

Pierwsze historyczne wzmianki źródłowe o istnieniu grodu bieckiego sięgają XI wieku. Stopniowy rozwój grodu w następnych stuleciach doprowadził do uzyskania przez Biecz praw miejskich w 1364 roku, za panowania Kazimierza Wielkiego. Aczkolwiek miasto Biecz osiągnęło w XIV i XV wieku wysoki stopień rozwoju, to jednak o aptekarzach w tym mieście dowiadujemy się dopiero w roku 1549. Wtedy to prawo miejskie uzyskał aptekarz Marcin Barian Rokicki z Rokitnicy, który założył aptekę w kamienicy, którą do dziś możemy oglądać. Od tego czasu, aż do końca prawie XVII wieku, aptekarstwem w Bieczu zajmowali się kolejno członkowie rodziny Barianów: Marcin, Sebastian, Danieli i Bartłomiej. W okresie późniejszym aptekę prowadził około lat dwudziestu zięć Bartłomieja Bariana – Mikołaj Akieerbaum, który przybył do Biecza z Grudziądza w roku 1675.



Widok Biecza, XIX w., rys. A. Gorczyński.

Kolejne dane źródłowe pochodzą z roku 1670 i dotyczą drugiego aptekarza w Bieczu – Kazimierza Lachowicza „podatnika apteki”, przybyłego do Biecza w roku 1666 z Rzeszowa. Od Lachowicza z kolei odkupił aptekę Maciej Nycz, mieszkaniec Przeworska, który pojawił się w Bieczu w roku 1677. Prawdopodobnie jedynie apteka Nycza istniała w Bieczu jeszcze w roku 1695, bowiem dom Barianów był w tym czasie własnością całej rodziny.

Początek wieku XVIII przynosi poważne zmiany w historii Biecza. Po zarazie, która panowała w roku 1721, miasto przestało formalnie istnieć z racji wyludnienia. Z kolei zaś informacje o Bieczu, pochodzące z roku 1765, nie wymieniają w tym roku aptekarza, z czego można by wnioskować, że prawdopodobnie przez ponad wiek w Bieczu nie było żadnej apteki. Dopiero w roku 1875 Namiestnictwo Austriackie zezwoliło na utworzenie samoistnej apteki publicznej w Bieczu, nadając koncesję magistrowi farmacji Wilhelmowi Fuskowi, Odtąd dzieje apteki w Bieczu związane są z małymi przerwami z rodziną Fusków.



Dyplom magisterski
farmaceuty Witolda
Fuska z 1908 r.

Pierwszym przedstawicielem tej rodziny był Wilhelm Fusek urodzony w roku 1842 w Kobiernicach, uczestnik Powstania Styczniowego w roku 1863. Służył wówczas w znanym oddziale Żapłachy. Brał również udział w walkach pod Tuszowcami i

Tuczapami, gdzie został ranny w nogę. W latach 1863-1864 odbył jako uczeń praktykę w aptece Brunona Miczyńskiego w Krakowie, a następnie w aptece Antoniego Swobody w Łańcucie. W wyniku 3-letniej praktyki i po zdaniu właściwego egzaminu otrzymał w roku 1866 świadectwo tyrocynalne wydane przez Gremium Aptekarzy w Rzeszowie, po czym w dalszym ciągu pracował jako asystent u Antoniego Swobody w Łańcucie do roku 1868. Następnie przeniósł się do Wiednia i kontynuował tam na Uniwersytecie studia farmaceutyczne. Ukończył je w roku 1872, uzyskując dyplom magistra farmacji. W tym samym roku powrócił do kraju i pracował kilka miesięcy w Chrzanowie, a następnie w Wilanowicach (1873-1876). W roku 1876 otrzymał koncesję na prowadzenie apteki w Bieczu i odkupił ją od magistra farmacji Zenona Hellera.

Wilhelm Fusek był miłośnikiem i znawcą sztuki. Między innymi wykonał barwny atlas roślin i grzybów polskich, który znajduje się obecnie w posiadaniu najbliższej rodziny oraz częściowo w Muzeum farmacji w Krakowie. Zmarł w Bieczu w roku 1914.

W latach 1903-1904 apteka Fusków przeszła przejściowo pod zarząd magistra farmacji Jana Kromkaya, a od roku 1905 do 1911 dzierżawił ją z kolei magister Jan Górny.

W roku 1911 zarząd apteki w Bieczu przechodzi znowu w ręce rodziny Fusków w szczególności Witolda Fuska syna Wilhelma.

Urodzony w Bieczu 30 października 1885 roku, uczęszczał do gimnazjum w Tarnowie a później w Sanoku. Farmację studiował na Uniwersytecie Jagiellońskim, gdzie przez długi okres był asystentem przy katedrze farmakognozji u profesora mgra farm. i dr. med. Józefa Łazarskiego. Również dyplom magistra farmacji otrzymał w Krakowie w roku 1908. W latach od 1909 do 1911 pracował w Tarnowie i Krakowie.

Na podkreślenie zasługują prace społeczne Witolda Fuska. W okresie 1906 –1912 brał czynny udział w towarzystwie abstynenckim „Eleuteria”, a następnie (1908-1919) w Czytelni Ludowej im. Tadeusza Kościuszki, początkowo jako bibliotekarz, później jako prezes tej czytelni. Wspólnie z dr. Michałem Maciejewskim i dr. Leonardem Otęskim organizował w Bieczu i okolicy życie kulturalne. Fundusze uzyskiwane z przedstawień teatralnych, a częściowo z własnych nakładów, pozwoliły na wykupienie zabytkowej kamienicy tzw. Kromerówki i założenie w niej Miejskiej Biblioteki. W tym samym czasie zorganizował on wśród gimnazjalistów zrzeszenie wychowania narodowego i etycznego, które przyjęło nazwę „Związek Nadziei” oraz założył i redagował miesięcznik pt. „Młodzież”. W latach 1912-1939 brał udział w pracach Spółdzielni Rolniczo- Handlowej w Bieczu, będąc równocześnie członkiem i wiceburmistrzem. Bardzo wszechstronnie udzielał się w Związku Harcerstwa Polskiego, od początków jego powstania. Założył pierwszą drużynę harcerską w Bieczu w roku 1911. W roku 1928 otrzymał krzyż harcerski. W rok później brał udział w międzynarodowym zlocie skautowym, w tzw. „Jamboree” w Arrow Park, w Anglii, z kolei w roku 1931 uczestniczył w podobnym zlocie w Pradze Czeskiej. Zniechęcony jednak wypaczeniami w ideologii ZHP, wprowadzonymi przez sanację, wystąpił w roku 1934 z ZHP i zaangażował się w pracy społecznej w ramach Akcji Karolickiej, Stronnictwa Narodowego i Stowarzyszenie Przyjaciół Biecza.

Był również autorem pracy pt: „Biecz i dawna Ziemia Biecka na tle legend, bajek przesądów i zwyczajów”, wydanej z okazji obchodów 350- lecia śmierci Marcina Kromera. Ta cenna etnograficzna praca miała specyficzny charakter. Sam autor pisał: *„Wydając więc te legendy i podania – zupełnie nie chodzi mi o obiektywną prawdę historyczną lub o datę... Mnie chodzi przede wszystkim o to, by dać wierne odbicie wypadku historycznego w duszy ludu , jego fantazji i wyobraźni chodzi mi jego refleks, a to jak człowiek prosty wyobraża sobie i tłumaczy czego rozum pojąć nie może ”*- pomimo tych zastrzeżeń autora zgromadził on w swojej pracy wiele wartościowych materiałów historycznych z przeszłości miasta i okolicy oraz o jego kulturze i mieszkańcach. Niektóre opracowane przez siebie legendy ludowe publikował w różnych czasopismach drukowanych w Krakowie, Warszawie i Lwowie.

Jego zbiory zabytków kultury regionalnej stały się podstawą utworzonego później Muzeum w Bieczu. Niestety, w czasie wojny uległy one częściowemu rozproszeniu. Uprawiał również turystykę łącząc ją z zamięłowaniem botanicznymi. Pierwszy odkrył w paśmie Magury Wątkowskiej krzew kosodrzewiny, jeden z nielicznych jej okazów w Polsce na tej wysokości (834 m n.p.m.). Interesował się ponadto archeologią i paleontologią. Zajmował się uprawą ziół przy aptece, między innymi interesowała go uprawa melisy, kozłka lekarskiego i ślazu. Z racji tych zainteresowań utrzymywali

z nim stały kontakt naukowy wybitni profesorowie botaniki, jak Władysław Szafer z Krakowa i Adam Wodiczko z Poznania. Wykonał obszerny zielnik roślin polskich oraz uzupełnił ręcznie malowany, jeszcze przez ojca, atlas roślin i grzybów polskich. Brał udział w organizacji pszczelarstwa w Małopolsce.

Z momentem wybuchu drugiej wojny światowej zgłosił się Witold Fusek do wojska w Przemyślu, skąd razem z Polowym Szpitalem wziął czynny udział w kampanii wojennej- został przez Niemców aresztowany. Udało mu się jednak zbiec z więzienia. Podczas okupacji brał nadal udział w konspiracji. Wskutek denuncjacji został aresztowany przez gestapo w lipcu 1940. Po przesłuchaniu , dzięki szczęśliwemu zbiegowi okoliczności, został jednak zwolniony. Niestety, po drugim aresztowaniu wraz z rodziną w maju 1944 roku przewieziony został do więzienia w Jaśle , a stamtąd do obozu koncentracyjnego w Oświęcimiu, gdzie wskutek wycieńczenia zmarł na krwawą biegunkę 6 grudnia 1944 roku.

W latach 1940-1947 apteka Fusków znajdowała się kolejno w rękach zarządców: Bronisława Niedźwiedzińskiego, Stanisława Gano i Zofii Majewskiej Wędrychowiczowej. Dopiero w roku 1947 kierownictwo apteki w Bieczu objął kolejno magister Wiesław Fusek, trzeci przedstawiciel generacji Fusków, syn Witolda Fuska. Studia ukończył w Poznaniu. W czasie II wojny światowej dostał się przez Węgry do Armii Polskiej we Francji, stamtąd do służby wojskowej w Samodzielnej Brygadzie Strzelców Karpackich, która powstała w Syrii. Notatki z tego okresu stały się później źródłem do pamiętnikarsko- historycznej książki pt. "Przez piaski pustyni", w której opisał losy oficera farmaceuty w czasie wojny na Bliskim i Środkowym Wschodzie oraz w Afryce. We wstępie pisze o tym m.in.: *„Czytelnik nie znajdzie w tych zapiskach ścinających krew w żyłach opisów bitew ani strategicznych rozważań, ani też zawiłych politycznych dociekań... a przeczyta o doli i niedoli i o radościach tych kilku tysięcy Polaków , którzy poprzez swar i piachy pustyni afrykańskich uparcie, niezmordowanie i zawzięcie, a zbrojnie i bohatersko, bijąc Niemców, dążyli do zwycięstwa, do wolnej Polski...”*

Wiesław Fusek był poza tym znanym i wysoko cenionym malarzem- akwarelistą. Jego obrazy znane są w wielu krajach europejskich, a także na półkuli zachodniej. Wystawiał swoje akwarele m.in. w Kisbobok w roku 1940, w Budapeszcie w roku 1940 i w Nowym Jorku w roku 1969. Można je spotkać w Nowym Jorku (180) Kanadzie (40) Italii (60) Anglii (około 10) wyspach Bahama (2) na Borneo (kilka).

W roku 1947 Wiesław Fusek powrócił do kraju i do roku 1951 pełnił funkcje kierownika i właściciela apteki w Bieczu. Po upaństwowieniu apteki (8 styczeń 1951) pozostawał na stanowisku kierownika apteki do 9 grudnia 1952 roku. Następnie w grudniu 1952 roku objął kierownictwo apteki w Gorlicach.